

# Får økologerne de sorter, som de efterspørger?



Oplæg af Anders Borgen

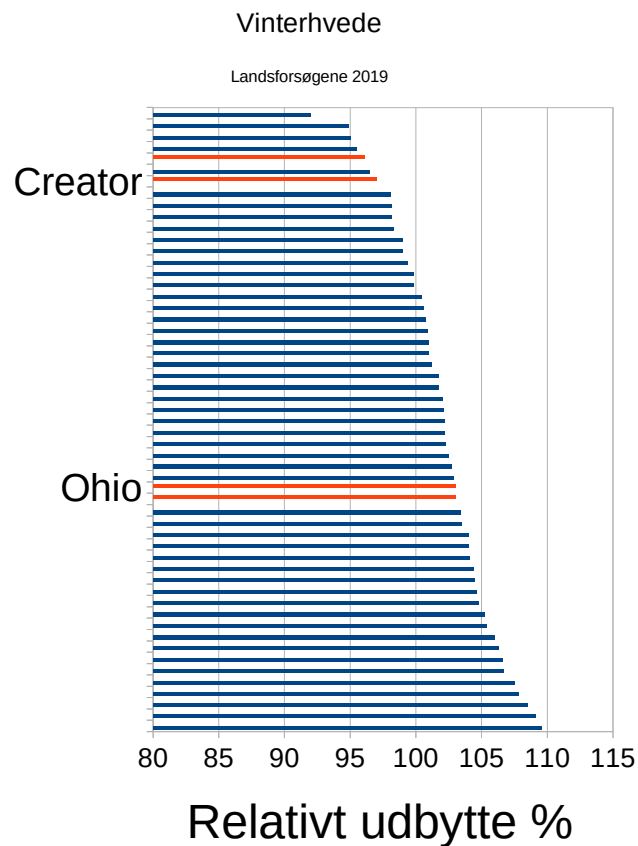
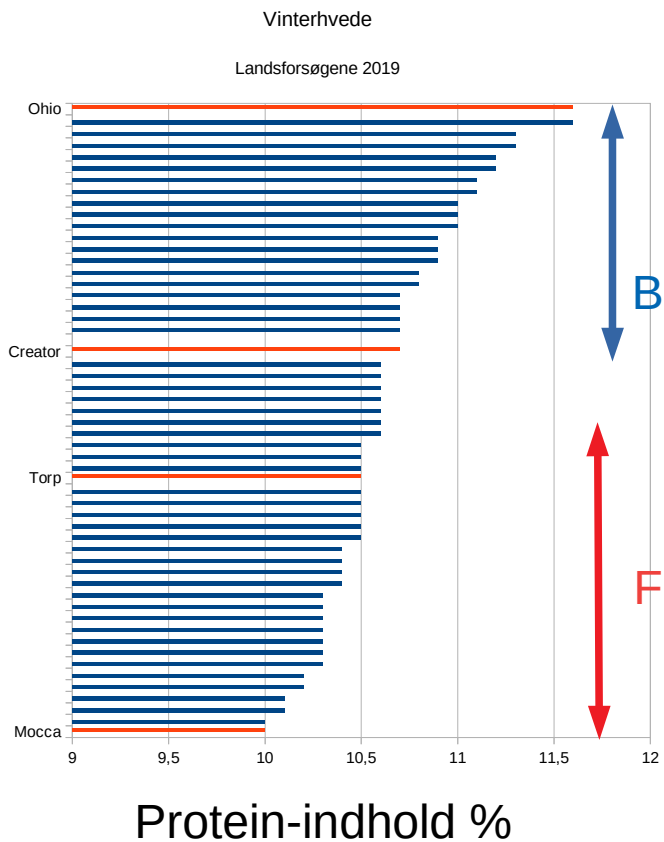
Økologikongres  
Vingstedcentret  
20. november 2019



*"This is all wrong.  
I should not be up here"*

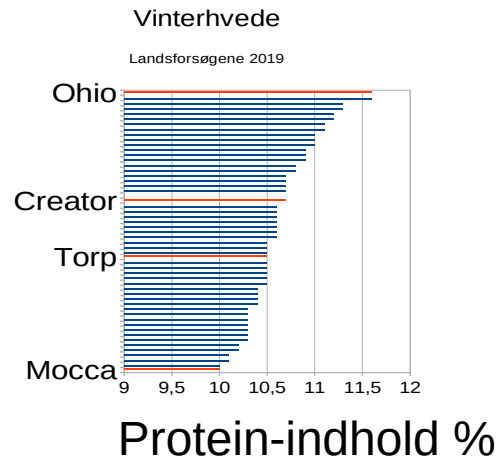
# Hvedesorter til salg i Danmark

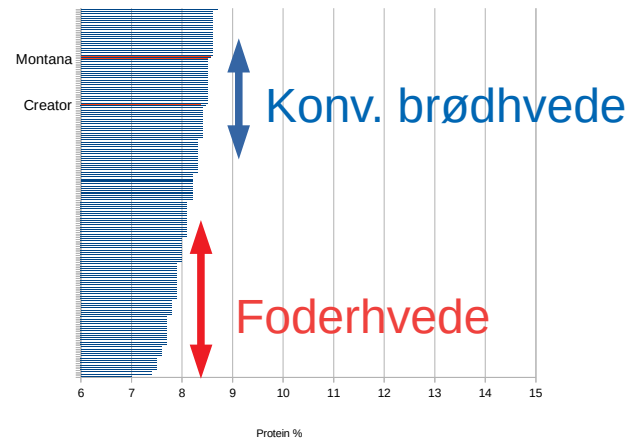
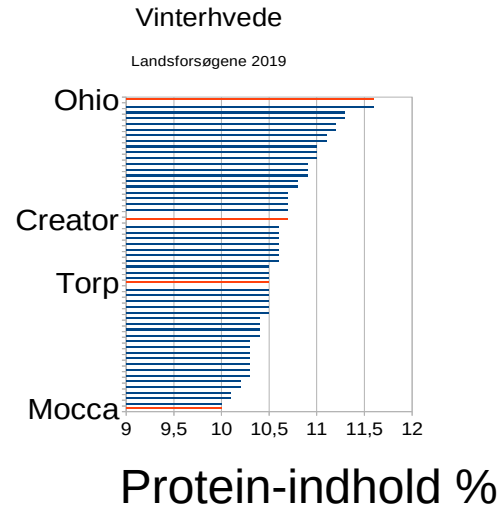
## konventionelle dyrkningsforsøg

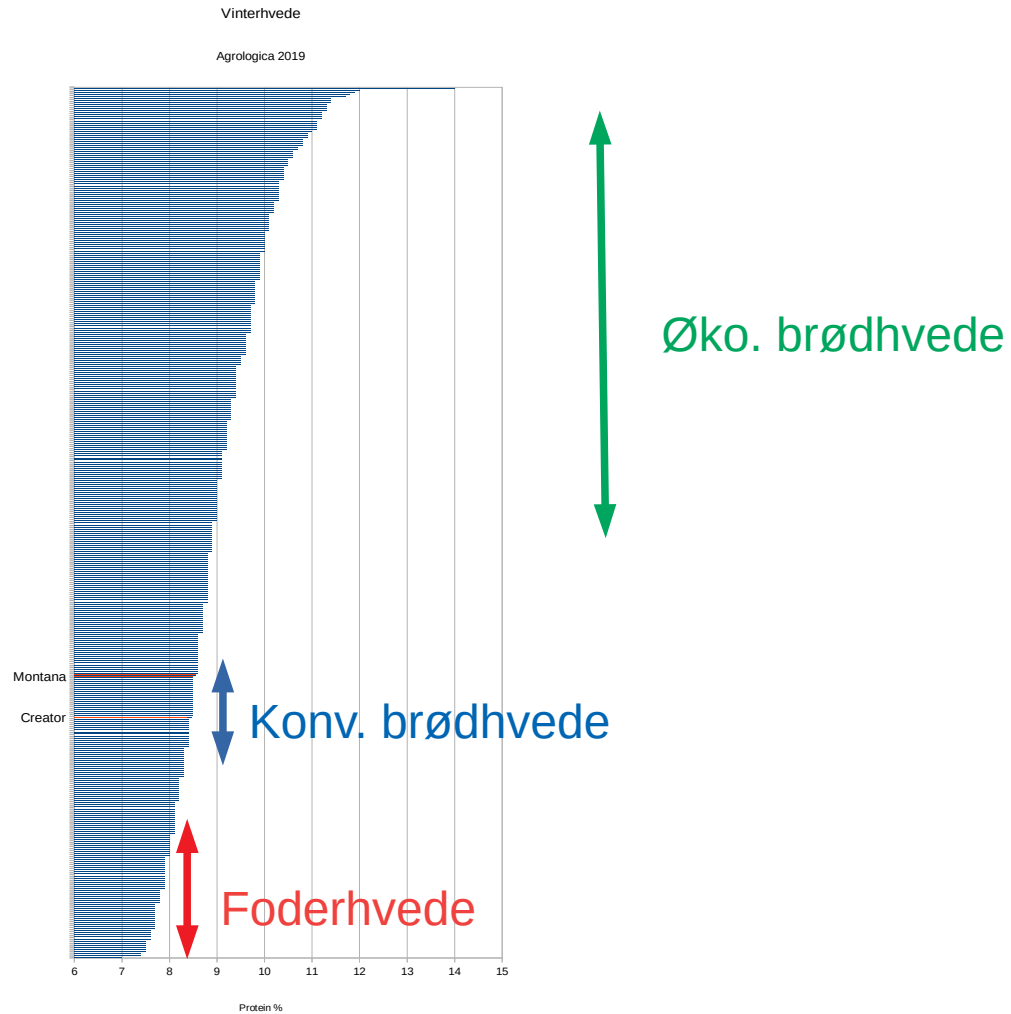
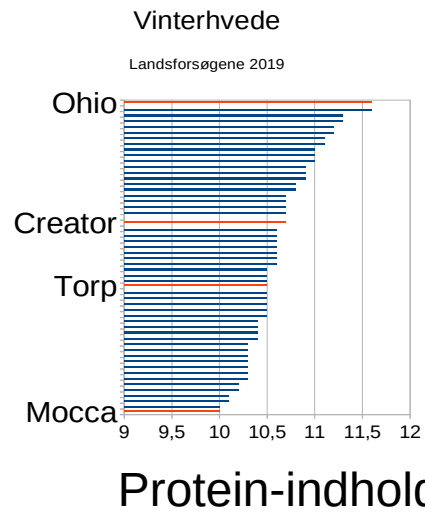


# Hvedesorter til salg i Danmark

## konventionelle dyrkningsforsøg







# Prioriterede egenskaber i hvede

- Sortsrenthed >99%
- Højt udbytte = lavest muligt protein-indhold
- Resistens imod:
  - Lejesæd
  - Rust
  - Septoria
  - meldug
-

# Efterspurgte egenskaber i hvede

## Møllerne:

- Bedre bagekvalitet i brødhvede
- Signatur-hvede
  - Historie
  - Bageegenskaber
  - Farver (f.eks. purpurhvede)
  - Smag
  - Sundhedsegenskaber (gluten-allergi)
- Stabilitet i kvalitet (=diversitet/populationer)
- 

## Landmændene:

- Højere protein-indhold i vinterbrødhvede
  - (især ved lavt gødningsniveau)
- Bygflue-resistens i vårhvede
- Ukrudtskonkurrence
  - især ved lavt gødningsniveau
  - og især tidligt i sæsonen
- Rust-resistens
- Stabilitet i udbytte (=diversitet/populationer)
- Stinkbrand-resistens
- Nematode-resistens i vårhvede



# Vårbyg

## Prioriterede egenskaber

- Sortsrenthed >99%
- Højt udbytte = lavest muligt protein-indhold
- Resistens imod:
  - Nematoder
  - Lejesæd
  - Meldug
  - Rust
  - Ramularia
  - Septoria

## Efterspurgte egenskaber

- Foderkvalitet
  - Højere indhold af cystein og methionin
  - Højere fordøjelighed
- Ukrudtskonkurrence
- Udbyttestabilitet (=diversitet/populationer)
- Byg til human konsum
  - Bedre koge- og bageegenskaber
  - Malt med smag
  - Malt med farve

# Udbud af andre arter

- Spelt
- Vinterhavre
- Alm. havre
- Vårrug
- Vinterrug
- Havre
- Grønsager
- Olieræddike
- Perserkløver
- etc.....

# De faktiske forhold i såsæds- industrien

Selvom de genetiske muligheder er til stede, er der mange forædlingsmål, som ikke bliver løst i det eksisterende system

- Markedssituationen
- Lovgivningen

# Markedssituationen

- Økologisk landbrug er for lille en niche til, at det er rentabelt at imødekomme ønskerne til sorter.
- Forædling tager lang tid, og er derfor kapitalkrævende. Derfor opstår der ikke nye firmaer på kommercielle vilkår.
- Forædling og sortsudbud tager ikke udgangspunkt i økologernes efterspørgsel, men i konkurrenternes udbud
  - Manglende konkurrence giver ikke forædlerne incitament til at løse problemerne
  - Derfor kommer der eksempelvis ikke nye nematode-resistente havresorter



# Nuværende lovgivning

- Såsæd skal være certificeret
  - Sorter skal være optaget på EU's sortsliste
- Kravene er fordyrende for forædlingen, og diskriminerer forædling og salg af alternative sorter
- Lovgivningen cementerer markedssituationen
- Kun markedsføring af såsæd er reguleret
  - Køber kan aldrig gøre noget ulovligt
  - Forsøg og prøvedyrkning er undtaget

# Ny økologi-forordning fra 2021

- Økologiske sorter skal kunne godkendes billigt
- Økologiske sorter skal prioriteres
  - men hvordan? Evt. støtte til sortsafprøvning
- Økologiske populationer kan godkendes

Det er markedssituationen og ikke lovgivningen,  
som er det største problem

# Den tyske model

- **Zukunftsstiftung Landwirtschaft** skaffer penge gennem crowd-funding
- Støtte til biodynamisk forædling
  - **Kultursaat**
  - **Darzau**
  - **Peter Kunz**
  - **Dottenfelder Hof**
- Frø og såsæd sælges gennem bl.a. **Bingenheimer, Sativa og Ökokorn-Nord**
- Mærkningsordning for økologisk forædling **Bioveritas**
- Afgift på konventionel ubejdset såsæd (Schweiz)
- Dreschflegel – avlersammenslutning for bevaringssorter



# Hvad skal vi gøre, for at økologerne kan få de sorter, de har brug for?

- **Fortsat opbakning til øko-initiativer i den kommercielle såsædsbranche!!!**
- Etablere en frø- og såsædsforretning for populationer, økologiske sorter og bevaringssorter
- Etablering af en økologisk såsædsfond med crowdfunding fra landmænd, virksomheder, forbrugere og fonde
  - Mærkningsordning for økologisk forædling (Bioverita)
  - Mærkningsordning for bevaringssorter (Æd Den Red Den)
  - Produktionsafgifter
  - Offentlige indskud
- Basere alternative sorter på bilaterale aftaler og egen udsæd

*...altså bare **hvis** der er interesse for  
et brede sortsudbud af økologiske sorter*